



Universiteit  
Leiden  
The Netherlands

**Only the dead can tell us: on ancestor worship, law, social status, and gender norms in ancient Egypt**  
Schiavo, R.

**Citation**

Schiavo, R. (2024, July 3). *Only the dead can tell us: on ancestor worship, law, social status, and gender norms in ancient Egypt*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3766117>

Version: Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3766117>

**Note:** To cite this publication please use the final published version (if applicable).

## **Dutch**

Dit doctoraat richtte zich op de gezaghebbende rol van de voorouders in kwesties van sociale cohesie, erfopvolging, erfenis en eigendom in het Oude Egypte. In het bijzonder is het hoofddoel geweest om te onderzoeken of religieuze bronnen met betrekking tot vooroudercultus concrete informatie kunnen verschaffen over hoe rechtspraak daadwerkelijk werd uitgevoerd. Om dit doel te bereiken is een groep geschreven bronnen geïdentificeerd en grondig geanalyseerd die getuigen van de betrokkenheid van de voorouders in kwesties van erfenis en erfopvolging. In plaats van zich uitsluitend te richten op filologische aspecten, is het onderzoek vooral gericht op het reconstrueren van de rituele scenario's waarin deze tekstuele bronnen werden gebruikt in termen van ruimte (door het identificeren van de mogelijke "theatrale settings" van de rituelen), tijd (te bedoelen als de specifieke momenten waarop de rituele handelingen werden uitgevoerd) en het type publiek dat erbij betrokken was.

Hoofdstuk 1 bespreekt methodologie en termen: het belang van comparativisme binnen Religiegeschiedenis is besproken en de relevante termen en concepten zijn gedefinieerd. In hoofdstuk 2 is een kritische benadering van eerdere studies uitgevoerd; in plaats van uitsluitend te focussen op het onderwerp van voorouderverering en de rol daarvan in de Egyptologie, is een breder probleem geïdentificeerd en uitgediept: dat van bepaalde dramatische rituelen - het Openen van de Mond Ritueel, het Tekenu Ritueel, en het Haker feest - die ten onrechte zijn beschouwd als overblijfselen van archaïsche sjamanistische praktijken in plaats van als hedendaagse uitingen van voorouderverering.

Hoofdstuk 3, 4 en 5 zijn gewijd aan de analyse van de bronnen. In hoofdstuk 3 zijn alle belangrijke gegevens die momenteel beschikbaar zijn over de scènes 9 en 10 van het Openen van de Mond ritueel, het Tekenu ritueel en het Haker feest vertaald en geanalyseerd. Hoofdstuk 4 en 5 richtten zich op de zogenaamde Brieven aan de Doden. Meer specifiek analyseerde hoofdstuk 4 de Brieven aan de Doden die geschreven werden om erfeniskwesties of economische kwesties op te lossen, terwijl hoofdstuk 5 zich richtte op de Brieven aan de Doden die gericht waren aan overleden vrouwen. Hoofdstuk 6 is gewijd aan een vergelijkende studie tussen faraonisch Egypte en andere culturen in het Oude Nabije Oosten, met speciale aandacht voor de gezaghebbende rol van de doden bij het bekrachtigen van machtsverhoudingen, erfeniskwesties en eigendom van onroerend goed.

Tot slot worden in hoofdstuk 7 de resultaten van het onderzoek uiteengezet: uiteindelijk heeft de analyse van de gegevens aangetoond dat de religieuze praktijken in het Oude Egypte met betrekking tot de vooroudercultus een belangrijke rol speelden binnen de juridische sfeer, vooral met betrekking tot erfeniskwesties, onroerend goedbezit en de publieke validatie van sociale rollen.